

ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Μέσο χειραγώγησης ή μέσο διαπαιδαγώγησης;

Ε

να ρώσικο λαϊκό ρητό λέει: «Στις επιστήμες ανάμεσα τις πονηρές/ είναι και μια πολύ απλή: απ' τα παιχνίδια των παιδιών αν θέλεις δεξ/ την κάθε χώρα τι απασχολεί».

Αυτήν την περίοδο εν' όψει Χριστουγέννων οι διαφημίσεις των παιδικών παιχνιδιών δίνουν και παίρνουν. Σ' αυτό

το φύλλο του "Ο" θα ασχοληθούμε με το ρόλο που παίζουν τα παιχνίδια στη ζωή ενός παιδιού αλλά και τι ρόλο θέλει το καπιταλιστικό σύστημα να παίξουν. Για το θέμα αυτό μιλήσαμε με τον παιδοψυχίατρο **Στάθη Μπακλέζο**.

Τα παιχνίδια των επιχειρήσεων

Ο χώρος του παιχνιδιού είναι από τους πιο προσοδοφόρους για τις επιχειρήσεις. **Πέντε μόλις πολυεθνικές**, οι "Hasbro" (Μονόπολη, Ταμπού, Πλείσκουλ, Τζι Αι Τζο, κ.ά.), "Mattel" (Μπάρμπι, Φίσερ Πράις, Ούνο, κ.ά.), "Lego", "Playmobil", "AS Company" **παράγουν και προωθούν το 90% των παιχνιδιών** που υπάρχουν στις προθήκες των καταστημάτων και το 100% αυτών που διαφημίζονται από την τηλεόραση.

- Ανοδο σημείωσαν τα κέρδη της Mattel (της μεγαλύτερης εταιρείας παιδικών παιχνιδιών) το β' τρίμηνο του 2007. Εφτασαν τα 43,1 εκ. δολάρια από 37,4 εκ. δολάρια.

- Hasbro: αύξηση πωλήσεων κατά 34%, καθαρά κέρδη 32,9 εκ. δολάρια για το α' τρίμηνο του 2007.

- AS COMPANY: αύξηση κατά 102% στα καθαρά κέρδη της, (στα 2,43 από 1,2 εκ. ευρώ).

Μιλάμε για μια ολόκληρη βιομηχανία που απαρτίζεται από επιτελεία (διαφημιστές, ψυχολόγοι, κ.λ.π.) που δουλεύουν νυχθημερόν **με σκοπό το κέρδος και τη χειραγώγηση των παιδιών**, φτιάχνοντας παιχνίδια που έρχονται σε αντίθεση με το ρόλο που πρέπει να παίζει το παιχνίδι στη ζωή του παιδιού, όπως θα δούμε και στη συνέχεια. Αλλωστε όταν μπαίνει το κέρδος στη μέση, το κεφάλαιο δεν χαμπαριάζει ακόμη κι αν πρόκειται για τις ευαίσθητες ψυχές των παιδιών.

Δεν είναι απλή υπόθεση

«*Η σχέση του παιδιού με το παιχνίδι είναι απαραίτητη*», μας λέει ο Σ. Μπακλέζος. Το παιχνίδι αποτελεί **μέσο διαπαιδαγώγησης**, αφού είναι βασικό ώστε το παιδί **να αναπτύξει τις δεξιότητές του, για την ψυχική του υγεία, για να γνωρίσει τον εαυτό του αλλά και για τη σωματική του ανάπτυξη**. «*Το παιχνίδι εξαρτάται από την ηλικία του παιδιού*»,

αλλά σε κάθε ηλικία έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Αλλο το παιχνίδι στην προσχολική ηλικία, άλλο στη σχολική, στην εφηβεία, μέχρι και την ενηλικίωση. Όπως μας λέει ο παιδοψυχίατρος: «*Μέχρι τα 3 του χρόνια το παιδί παίζει μόνο του. Πρέπει να το βοηθάμε να εξερευνά το χώρο, να του δίνουμε τη δυνατότητα της κινητικότητας, της αφής, του χώρου, για να μπορέσει να κατανοήσει τις ανάγκες του. Πρέπει να παίζουμε με τα παιδιά, να τους αφιερώνουμε χρόνο και να διασφαλίζουμε τις συνθήκες που παίζουν*». Σε ηλικία περίπου 3,5 ετών ξεκινά η κοινωνικοποίηση που βοηθά το παιδί **να δημιουργήσει φίλιες, να μάθει να λειτουργεί σε μια ομάδα, να γίνει υπεύθυνο**. Ο Σ. Μπακλέζος μας λέει πως το ομαδικό παιχνίδι βοηθά το παιδί «*Ωστε να μάθει τους κανόνες και τα συναισθήματα, να αναγνωρίζει τα θέλω του άλλου, να μοιράζεται, να διαπραγματεύεται*». Μάλιστα όπως υποστηρίζουν οι επιστήμονες, το παιχνίδι είναι απαραίτητο και κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, καθώς το να βάζεις ένα παιδί να κάθεται για έξι ώρες δεν είναι ότι καλύτερο αφού έχει ανάγκη να κινηθεί και να χαλα-

ρώσει. Ο παιδοψυχίατρος μας λέει σχετικά μ' αυτό: «*Το παιχνίδι είναι δημιουργικότητα και φαντασία. Το σχολείο και συνολικά η εκπαίδευση έτσι όπως είναι οργανωμένα, δεν βοηθάνε, στο να αναπτύξουν τα παιδιά όλες τις ικανότητές τους*».

«Το παιχνίδι είναι για το παιδί ο δρόμος για την κατανόηση του κόσμου, στον οποίο ζουν και καλούνται να τον αλλάξουν...»

Μαξίμ Γκόρκι

Καθρέφτης της κοινωνίας

Είναι γεγονός πως το καπιταλιστικό σύστημα μετατρέπει το παιχνίδι σε εμπόρευμα και σε μέσο ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας και της επιθετικότητας. Εκτός του ότι ορισμένα παιχνίδια είναι επικίνδυνα για τα παιδιά, αποτελούν και **μέσο χειραγώγησης** του ανθρώπου από μικρή κιόλας ηλικία. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα από τις οδηγίες επιτραπέζιου παιχνιδιού για παιδιά 10 ετών και πάνω: «*Στο παιχνίδι ο σκοπός αγιάζει τα μέσα: δολοφονίες, κατασκοπία, άσκηση βέτο, κ.α. Η σύγκρουση είναι συναρπαστική και μόνο ένα όργιο μπορεί να αποτελέσει ανάπαυλα στις εχθροπραξίες*». Στα περισσότερα παιχνίδια που κυκλοφορούν **τα παιδιά διδάσκονται τη βία, τον ανταγωνισμό, το νόμο του ισχυρού**. Ιδιαίτερη θέση σ' αυτές τις κατηγορίες έχουν μια σειρά από pc games αλλά και παιχνίδια πολέμου. Ο Σ. Μπακλέζος

10° ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΓΕ

«Ο ιμπεριαλισμός στοχεύει τη ζωή. Κάνε τη δύναμή σου ανατροπή»

Η ΟΓΕ αποτελεί το ριζοσπαστικό γυναικείο κίνημα στη χώρα μας που γνωρίζει πολύ καλά όχι μόνο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες, αλλά και που οφείλονται αυτά. Χαρακτηριστικό είναι το απόσπασμα από την ομιλία μιας νεαρής κοπέλας από τη Σάμο στο συνέδριο: «*Εν ολίγοις οι καπιταλιστές θέλουν τη νέα γυναίκα ματαιόδοξη, υποταγμένη στα σχέδιά τους για αύξηση των κερδών τους, όπως κι αν εκφράζονται αυτά, και τελικά χωρίς αξιοπρέπεια. Τη θέλουν όπως κι ολόκληρη την εργατική τάξη, να έχει σκυμμένο το κεφάλι. Να της φταίει ο πατέρας, ο αδερφός ή ο δεσμός της για τη ζωή της (γιατί αν μάζευε τις κάλτσες του θα ήταν καλύτερα!) χωρίς να αντιλαμβάνεται τη διπλή καταπίεση της γυναίκας στον καπιταλισμό*».

Πολλές κι ενδιαφέρουσες ήταν οι τοποθετήσεις αγωνιστριών που μετέφεραν εμπειρία αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες. Ορισμένα αποσπάσματα, με πολύ ενδιαφέροντα παραδείγματα και στοιχεία,

αναφέρουμε παρακάτω:

- Το ένα τέταρτο των εγκύων γυναικών, στον αναπτυσσόμενο κόσμο, δε δέχονται ούτε μια επίσκεψη για προγεννητική φροντίδα από εκπαιδευμένο υγειονομικό προσωπικό.

- 500.000 γυναίκες κάθε χρόνο πεθαίνουν εξαιτίας της εγκυμοσύνης ή επιπλοκών κατά τον τοκετό.

- Πάνω από 20% του γυναικείου εργατικού δυναμικού 15-29 ετών είναι άνεργες.

- Στο σύνολο των ανέργων, 1 στους 4 είναι γυναίκες 15-29 ετών.

- Το 13% των εργαζόμενων γυναικών ηλικίας 15-29 ετών εργάζονται με ημισπασχόληση. Από αυτές, το 66% έχει επιλέξει την ημισπασχόληση απλά επειδή δεν μπορεί να βρει δουλιά με πλήρες ωράριο.

- «*Το πρώτο σοκ το πάθαμε με τις πρώτες εξετάσεις που πρέπει να κάνει αρχικά η έγκυος (πρωτόκολλο εξετάσεων) που κοστίζουν 500€ και αν αποφασίσεις να πας μέσω του ασφαλιστικού φορέα (π.χ. ΙΚΑ) για το ραντεβού και τα αποτελέσματα περιμένεις 3-*

4 μήνες. Κάτι ανέφικτο αφού έχει περάσει το πρώτο κρίσιμο τρίμηνο και αν διαπιστωθεί πρόβλημα στην κύηση είναι πια πολύ αργά», τόνισε μια νεαρή μητέρα μιλώντας στο συνέδριο της ΟΓΕ.

Ως κύριο καθήκον της ΟΓΕ για το επόμενο διάστημα, αναδείχθηκε η μαζικοποίηση των συλλόγων και των ομάδων, η σταθερή παρέμβαση και πλούσια δράση για ζητήματα που αφορούν τις γυναίκες, καθώς και η ενίσχυση της οργάνωσης της πάλης ενάντια στην αντιλαϊκή πολιτική της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ που πλήττει ιδιαίτερα τις γυναίκες. Στο συνέδριο επισημάνθηκε η ανάγκη καλύτερης και αποτελεσματικότερης συνεργασίας με το ταξικό-εργατικό-συνδικαλιστικό κίνημα για προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες μέσα στους τόπους δουλιές. Ιδιαίτερα τονίστηκε η ανάγκη συσπείρωσης στην ΟΓΕ ακόμα περισσότερων γυναικών μεταναστριών, αγροτισσών.

Με αυτό το σύνθημα στις 14-16 Νοέμβρη πραγματοποιήθηκε το 10° συνέδριο της Ομοσπονδίας Γυναικών Ελλάδος (ΟΓΕ). Στο συνέδριο συμμετείχαν **πάνω από 400 γυναίκες απ' όλη τη χώρα**, ενώ ιδιαίτερη ήταν κι η παρουσία εκπρόσωπων **μαζικών φορέων** και αντιπροσωπειών απ' όλες τις περιφερειακές οργανώσεις της **Παγκόσμιας Δημοκρατικής Ομοσπονδίας Γυναικών**.

μας λέει πως: «*Η βία των παιχνιδιών σαφώς μπορεί να επηρεάσει, γιατί το παιδί μιμείται, δεν έχει το φίλτρο της συνειδητοποίησης, το πόσο το βλέπει αυτό που βλέπει, όπως οι μεγάλοι. Το γεγονός είναι πως ζούμε σε μια κοινωνία που βασίζεται στην ανταγωνιστικότητα, την επιχειρηματικότητα, στην οποία το κέρδος υποθάλλει τη βία. Οφείλουμε να προστατέψουμε τα παιδιά*».

Κάποιες άλλες πτυχές που έχουν να κάνουν άμεσα με τη διαδικασία των παιχνιδιών είναι η αλλαγή του προγράμματος στην εκπαίδευση, με την οποία επιδιώκεται από μικρές ηλικίες μόνο η ανάπτυξη δεξιοτήτων και όχι παράλληλα και της κριτικής σκέψης. Κάτι που προκαλεί άγχος στους γονείς ώστε να έχουν τα παιδιά τους όσα περισσότερα εφόδια γίνονται, με αποτέλεσμα να μειώνεται δραματικά ο ελεύθερος χρόνος που έχουν για παιχνίδι, παρ' όλο που αποτελεί κύρια δραστηριότητα του παιδιού.

Ο Σοβιετικός παιδαγωγός **Α.Σ.Μακάρενκο** έγραφε για τα παιδικά παιχνίδια: «*Το παιχνίδι έχει μεγάλη σημασία στη ζωή του παιδιού, την ίδια σημασία που έχει για τον ενήλικο η δραστηριότητα, η δουλιά, η απασχόληση. Όπως είναι το παιδί στο παιχνίδι, έτσι σε μεγάλο βαθμό θα είναι και στη δουλιά, όταν μεγαλώσει. Γι' αυτό η διάπλωση της μελλοντικής προσωπικότητας συντελείται πρώτα απ' όλα στο παιχνίδι...*». Κάτι βέβαια που όχι μόνο το γνωρίζει πολύ καλά αλλά και το αξιοποιεί η αστική τάξη. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως μέσα από τα παιχνίδια προσπαθούν να διαμορφώσουν την προσωπικότητα του παιδιού, έτσι ώστε να είναι ηττοπαθή και συμβιβασμένα, κάτι που θα το ακολουθεί για όλη τους τη ζωή, συνεπώς και στη δουλιά τους. Τι καλύτερο για το κεφάλαιο από εργαζομένους με σκυμμένο το κεφάλι;

Να πάρουμε τα μέτρα μας

Ο καπιταλισμός δεν θα πάψει να βλέπει τα παιχνίδια σαν εμπόρευμα για τη μέγιστη κερδοφορία των μονοπωλίων και σαν μέσο χειραγώγησης των ανθρώπων από μικρή κιόλας ηλικία. Γι' αυτό οι γονείς πρέπει να πάρουν τα μέτρα τους. Από τη μια υπάρχει η ατομική ευθύνη, δηλαδή το πώς **οι νέοι γονείς πρέπει να διαμορφώσουν κριτήριο** για το τι παιχνίδια αγοράζουν στα παιδιά τους για τη ψυχαγωγία και διαπαιδαγώγησή τους. Από την άλλη, **η κοινωνία μας θέλει τους εργαζομένους, τους γονείς να δουλεύουν απ' το πρωί μέχρι το βράδυ με αποτέλεσμα να μην έχουν κουράγιο και χρόνο να παίξουν δημιουργικά με τα παιδιά τους** και πολλές φορές να μη δίνουν και την απαιτούμενη σημασία στο παιχνίδι των παιδιών τους. Η απάντηση σε όλα αυτά πρέπει να είναι η σωστή διαπαιδαγώγηση από μικρές κιόλας ηλικίες, η γνωριμία του παιδιού με το συλλογικό παιχνίδι, η ανάγκη για δημιουργικό ελεύθερο χρόνο, παράλληλα με την ανάγκη διεκδίκησης από τους γονείς, τους εργαζομένους γενικότερα για κατακτήσεις με βάση τις ανάγκες τους και κατ' επέκταση των παιδιών τους. Ζητήματα που απαιτούν οργανωμένη πάλη, ένταξη στα ταξικά σωματεία και συνδικάτα, συστράτευση με το ΚΚΕ και την ΚΝΕ για μια άλλη κοινωνία, εκεί όπου τα παιδιά θα είναι "προνομιούχα τάξη", το σοσιαλισμό-κομμουνισμό.

Πηγές: Ριζοσπάστis 31/12/2006

Α.Ψ.

“Προνομιούχα τάξη” στο σοσιαλισμό

Στην ΕΣΣΔ το κράτος μεριμνούσε για τα παιδιά πριν ακόμα γεννηθούν μιας και υπήρχαν συμβουλευτικά κέντρα για τις γυναίκες και τα παιδιά, υπηρεσίες για τα νήπια, νηπιαγωγεία που υπηρετούσαν τις ανάγκες όλων των μανάδων και των παιδιών χωρίς καμιά εξαίρεση. Σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης **τα παιδιά μάθαιναν να αγαπούν τη φύση**, με συχνές εκδρομές σε ποτάμια, δάση, κ.λ.π. κάθε παιδικός σταθμός είχε ενυδρείο, ζωάκια, φυτά ενώ εκεί τα παιδιά είχαν μια πρώτη επαφή με τις τέχνες και τη μουσική. Βέβαια μεγάλη σημασία είχε η **σωματική αγωγή του παιδιού** μέσα από τον αθλητισμό. Ιδιαίτερο βάρος έδιναν στην **οργάνωση του ελεύθερου χρόνου** με παιχνίδια κατασκευών και άλλα σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Αυτά είναι μερικά από τα επιτεύγματα του σοσιαλισμού που έγιναν πραγματικότητα γιατί **υπήρχε κεντρικός σχεδιασμός με βάση τις ανάγκες των εργαζομένων και κατ' επέκταση και των παιδιών τους**.

